

door hun vertrek uit de Kaapkolonie hadden te lijden gehad, waren met hunne inlijving bij de Engelschen niet ontevreden, omdat zij van hen bescherming verwachtten tegen de toen nog zoo machtige naburige Basoetoes. Tot hen behoorden ook de Boeren, die de Kaapkolonie niet hadden verlaten wegens bezwaren tegen het Engelsche bestuur, maar omdat de tegenwoordige Vrijstaat hun beter, goedkooper en uitgestrekter land aanbood voor hun vee.

„De meerderheid was echter ontevreden met de handelingen der Engelschen en bovenal onwillig hun zelfstandigheid op te offeren. Zij besloot weder de wapenen tegen hun overweldigers op te vatten. Het waren voornamelijk de Winburgers. De hulp van den beroemden commandant-generaal der Boeren, Andries J. W. Pretorius, werd door hen ingeroepen. Deze, ofschoon in Transvaal wonende en nooit in den Vrijstaat gevestigd geweest zijnde, aarzelde toch niet aan de roepstem der Winburgers gevolg te geven.

„Toen begon de opstand onder Pretorius als commandant-generaal.

„Aanvankelijk gelukte het den Boeren, de Britten terug te slaan. Maar weldra rukten dezen, met nieuwe krachten versterkt, tegen hen op en versloegen hen in Augustus 1848, in het bloedige gevecht bij Boomplaats, in de nabijheid van Fauresmith gelegen. Op de aanhouding van Andries Pretorius werd een hooge prijs gesteld; maar deze was reeds met vele anderen naar Transvaal gevlucht. De Boeren bleven onder het Britsche gezag; den gekleurden hoofden daarentegen werd het recht van heerschappij over hunne stammen

bij voortdoring verzekerd, zoodat zij zoo goed als onafhankelijk waren.

„Niet ongestoord echter konden de Engelschen zich in het moeilijk verkregen bezit van de Oranje-Rivier Soevereiniteit handhaven. Ook zij ondervonden zwaarigheden met de inboorlingen en zelfs in nog grooter mate dan de Boeren. Het was voornamelijk Mosjesj, die hun de handen vol gaf.

„Deze, wiens naam „barbier” beduidt, is een merkwaardig man geweest; hij wordt in den tegenwoordigen tijd nog veelvuldig in Zuid-Afrika besproken. Hij regeerde over de Basoetoes, een tak van de groote Betsjoeanen-familie. Aanvankelijk was zijne macht gering, zijn volk klein en arm, het laatste in zulk eene mate, dat zijn stam den naam van Basoetoes aannam, welk woord „bedelaars” beteekent, na door Mozelekatsé's invallen te zijn geteisterd. Doch het gelukte hem al meer en meer groepen van negers en eenige kleine stammen zich onder zijne heerschappij te doen vestigen, meest allen van stammen afkomstig, die door Mozelekatsé waren uitgeplunderd. Van de zendelingen, wier invloed op de Britsche regeering hem niet ontgaan was en die hij uit staatkundige oogmerken met open armen had ontvangen, had zijn volk veel mogen leeren en was het ook daardoor tot eenigen welstand gebracht.

„Langzamerhand was aldus zijn staat groot en zijne macht geducht geworden. Ofschoon zijne hoofdplaats, Thaba Besigo, buiten de grenzen van de „Soevereiniteit” en den tegenwoordigen Vrijstaat was gelegen, kwamen zijne lieden voortdurend in aanraking met de Boeren. Ook maakten zij zich onophoudelijk aan vee-diefstallen

schuldig, die nog heden ten dage veel voorkomen. De Boeren beklagden zich wel bij de overheid der „Soevereiniteit,” doch deze kon er slechts zelden in slagen Mosjesj tot eene teruggave van het gestolene te bewegen.

„De gouverneur der Kaap, Cathcart, zag zich eindelijk in 1852 genoodzaakt Mosjesj met de wapenen aan te vallen. Doch het gelukte hem niet de macht van dit hoofd te fnuiken. Nu eens tegen dezen, dan weder tegen genen kafferkapitein ondernam Mosjesj veldtochten of wel strooperijen, en voortdurend heerschte er groote onrust in het land. Ook de Grikwa's hielden zich niet rustig. En de Boeren weigerden meerendeels onder de Engelschen in het veld te dienen; want dezen hadden, zeiden zij, zichzelf die moeilijkheden te verwijten door de onverstandige wijze, op welke zij de inboorlingen behandelden.

„Eindelijk zagen de Engelschen het in, dat zij de „Soevereiniteit” niet konden besturen zonder eene groote en kostbare troepenmacht. Wars van verdere moeilijkheden en uitgaven vooral, besloot de regeering te Londen zich uit de „Soevereiniteit” terug te trekken, een maatregel, die ook in de hand gewerkt werd door de moeilijkheden, die de Kaapkolonie destijds aan hare zuidoostergrens ondervond, tegelijk met andere bezwaren. Bij koninklijke proclamatie van 8 April 1854 werd het land aan de Boeren teruggegeven. Sedert dien dag is het onder den naam van Oranje-Vrijstaat onafhankelijk gebleven, met uitzondering der diamantvelden, die later aan de Kaapkolonie werden gehecht.

„In den aanvang stond J. P. Hoffmann als president aan het hoofd van den Staat; doch hij werd reeds een jaar later door N. I. Boshof opgevolgd. Van 1860 af

nam Martinus Wessels Pretorius gedurende drie jaren diens zetel in. Kort na Pretorius' aftreden, namelijk in 1864, kwam de heer Brand aan de regeering.

„De geschiedenis van dit land bewijst voortdurend, dat het niet alleen in naam, maar ook inderdaad de zuster-republiek is van Transvaal. Omstreeks 1857 werden bijv. van beide zijden pogingen in het werk gesteld, hoewel vruchteloos, tot eene vereeniging der twee republieken. In het volgende jaar vocht zelfs een Transvaalsch „commando” tegen de Basoetoes ten einde de Vrijstaters te helpen, die met dezen in oorlog waren. En in 1860 ging de toenmalige president der Zuid-Afrikaansche Republiek, Martinus Wessels Pretorius, oudste zoon van den beroemden Andries, in dezelfde betrekking over bij den Vrijstaat. Drie jaren later nam hij daar zijn ontslag, ten einde weder, weinige maanden daarna, als president in de Zuid-Afrikaansche Republiek op te treden.

„Een dergelijke wisseling van waardigheden zal wel niet veel zijn voorgekomen. En evenmin zullen velen eene zoo groote mate van vertrouwen van zoo verschillende zijden hebben ondervonden. M. W. Pretorius leeft heden nog, en heeft, op hoogen leeftijd, nog de teugels van het Transvaalsche bewind in handen genomen, door deel uit te maken van het driemanschap, dat na den jongsten vrijheidsoorlog het land eenigen tijd bestuurd heeft.

„Toen de Vrijstaat onafhankelijk was geworden, moesten de Boeren zelf de voortdurende invallen van Mosjesj bestrijden, die — door de Engelschen van uitstekende geweren voorzien — een overmachtige vijand

voor hen was, evenals hij zich dit voor de Engelsche troepen had getoond. Daarom waren een groot aantal Boeren sterk tegen de vrijverklaring geweest, alvorens de Engelsche regeering zelve de macht van Mosjesj, dien zij had helpen groot maken, had gebroken. Veertien jaar lang hebben de Vrijstaters met korte tusschenpoozen dezen oorlog moeten voeren en dat ten koste van het leven van vele burgers niet alleen, maar ook van vrouwen en kinderen, door de zwarten vermoord. Eindelijk werd Mosjesj in 1869 onderworpen, en maakten de Boeren zich gereed om zijn land bij den Vrijstaat in te lijven. Doch plotseling verklaarde de Engelsche regeering dat Mosjesj zich onder hare heerschappij had gesteld, en nam het zijn land in bezit. En zooals reeds zoo menigmalen was geschied, aten de Engelschen ook nu weer de kastanjes, die de Boeren uit het vuur hadden gehaald."

HOOFDSTUK XX.

Onverwachte gebeurtenissen.

Het was gedurende dit verhaal bijna donker geworden, en het werd zelfs koel, waarom het buiten zittend gezelschap de veranda verliet en zich naar de gezelschapszaal begaf.

Toen zij daar een uurtje vertoefd hadden, kwam de bediende Dijkstra een brief brengen, met het postmerk Pretoria er op.

„Een brief van vader!” riep Hermina verheugd uit.

„Dat geloof ik niet,” zeide Ferdinand, „zie zelve maar, eene andere hand heeft het adres geschreven.”

Deze woorden temperden hunne blijdschap zeer, maar nu nam de nieuwsgierigheid ook toe.

„Willen wij niet liever naar boven gaan,” stelde Hermina voor, „we zijn daar vrijer dan hier.”

Zij namen dus afscheid van het gezelschap en hadden spoedig hunne kamer bereikt.

Ferdinand, aan wien de brief geadresseerd was, maakte dien open.

Het bleek een schrijven van Pieter Smelt, hun meesterknecht, te zijn.

Ferdinand las :

„Weledele Heer!

Namens den ouden heer Weltink schrijf ik u.

Uw schoonvader is ongesteld. Eigenlijk heeft zijne gezondheid te wenschen overgelaten van den dag af, waarop u vertrok.

De heer Weltink kwam de eerste dagen geregeld in de werkplaats, maar wij vonden hem toen reeds zeer afgetrokken en stil. Als ik hem aan het praten trachtte te krijgen, dan antwoordde hij zoo weinig mogelijk, glimlachte soms even, maar wij zagen toch wel, dat hem iets scheelde.

Zijne bezoeken werden met elken dag korter en de eerste week van uw afwezigheid was — geloof ik — nog niet geheel voorbij, of de heer Weltink kwam niet meer.

Toen ik naar hem kwam vragen werd ik bij den zieke toegelaten. Ik moet u zeggen, dat ik van hem schrikte. De lijder scheen hard de koorts te hebben en zag er zeer geel uit. Met eene zwakke stem deelde hij mij mede, volstrekt niet te willen hebben, dat men u van zijne ziekte in kennis stelde. „Mijne kinderen,” zeide hij, „schrijven zulke opgewekte brieven, zij genieten blijkbaar zooveel, dat ik hen in hunne vroolijke stemming niet gestoord wil hebben en zelf ook niet storen zal.”

Zoo zijn er nu vele weken voorbijgegaan, maar de toestand is erger in plaats van beter geworden.

Gisteren heeft de dokter gevraagd, waar zijne dochter

Het bleek een schrijven van Pieter Smelt, hun meesterknecht te zijn. Ferdinand las... (pag. 206).

en haar echtgenoot waren. En toen de heer Weltink hem zeide, dat u thans te Bloemfontein verblijf hield, gaf de dokter hem den raad te schrijven en u voor te stellen de reis te bekorten en huiswaarts te keeren. Uw vader herhaalde toen, wat hij vroeger tot mij gezegd had, maar de geneesheer zei, dat hij thans om u *moest* laten schrijven. Daarop ben ik ontboden geworden.

Met den winkel gaat het overigens alles goed.

Mij in uwe verdere gunst aanbevelende, noem ik mij met de meeste hoogachting,

Weledele Heer!

Uwen dienstvaardigen dienaar

PIETER SMELT,
meesterknecht.””

Toen Ferdinand den brief had voorgelezen, zag hij zijne vrouw aan, maar deze zat met den zakdoek voor de oogen, bitter te schreien.

„O,” zei ze, „Ferdinand, ik vrees het ergste. Waarom heeft men ons zoo lang onkundig gelaten? Ik heb mij al lang verwonderd dat er nooit eens een brief van vader kwam, alhoewel ik telkens als ik hem schreef, duidelijk ons adres heb opgegeven. „Ach, Ferdinand! zou vader misschien reeds dood zijn?”

„Wel neen, beste vrouw! hoe kom je er bij! de inhoud van den brief maakt op mij den indruk, naar waarheid geschreven te zijn — mij dunkt, daar kunnen wij op vertrouwen. Wel, wel, dat spijt mij! Wat hebben wij allergenoeglijkste dagen en weken doorleefd, en nu worden wij plotseling van de vreugde in de droefheid gevoerd....

„Maar, maak je nu niet al te veel overstuur. Wij blijven hier natuurlijk geen dag meer. Ik zal den logementhouder nog heden om zijn rekening vragen.”

De koffer werd dien avond nog gepakt, maar dien nacht sliep Hermina niet veel. „Hoe zou vader het nu maken?” was de vraag, die telkens bij haar oprees.

Den volgenden morgen waren zij reeds te 6 uren gekleed en voor de reis gereed. Voor de verzending van de ezels en den wagen beloofde de logementhouder te zullen zorgen. Toen vertrokken zij.

Vermoeid en bestoven kwamen zij, na een lange reis te Pretoria aan, en begaven zich regelrecht naar den geliefden zieke.

Hier kon Hermina zich onmogelijk langer bedwingen, maar liet haren tranen den vrijen loop. Haar vader bleek dan ook zeer ziek te zijn; zij herkende hem nauwelijks meer.

Ondanks hare vermoeidheid bleef zij tot diep in den nacht bij hem waken. Toen werd zij door Ferdinand afgelost, die er — evenals haar vader — ernstig op aandrong, dat zij nu zou gaan rusten.

Eene maand lang dobberde men tusschen hoop en vrees. Maar ten slotte namen de koorts en hevigheid toe en volgden de aanvallen elkander telkens met korter tusschenpoozen op, zoodat het einde wel te voorzien was. Toen de herfstbladeren in het begin van April den grond bedekten, was de heer Weltink niet meer.

Treurig was de sterfdag, somber de dagen tusschen dezen en de begrafenis en droevig de eerste dagen en weken daarna. Hermina had altijd met heel hare ziel aan haar vader gehangen, toen zij na haar moeders

dood in hem haar alles vond, en Ferdinand vereerde den heer Weltink even oprecht om diens vele voortreffelijke hoedanigheden.

Maar — de tijd, die volgens het spreekwoord, alle wonden heelt, verzachtte weldra ook Hermina's smart en Ferdinand deed wat hij kon, om haar het leven te veraangename. Hij ging dagelijks wel weer naar den winkel, maar kwam dikwijls voor eene korte poos thuis wat met haar praten. Ook haalde hij zijne vrouw gedurig af om te wandelen, bij goede kennissen bezoeken af te leggen en rijtoeren te maken. Om haar meerdere afleiding te verschaffen werden er ook vaak gasten genoodigd.

Zoo leefden ze een achttal maanden rustig voort en het leven had zoo zoetjes aan zijn gewonen gang hernomen. Hermina's gulle lach weerklonk nu en dan weder door het huis, tot niet geringe voldoening van Ferdinand.

Van tijd tot tijd sprak zij er over, om gevolg te geven aan den lang gekoesterden wensch, om het land te gaan zien, waar haar echtgenoot zijne kinder- en jongelingsjaren had doorgebracht.

Dit was koren op Ferdinands molen; want ook hij verlangde met ieder jaar meer naar een wederzien — al was het dan maar voor éénen keer — van het hem altijd dierbaar gebleven vaderland. Hij had er wel geen aangename jaren doorgebracht, maar het was toch het land, waar zijne ouders hadden gewoond en waar hij eene goede opvoeding genoten en zich vrienden had gemaakt.

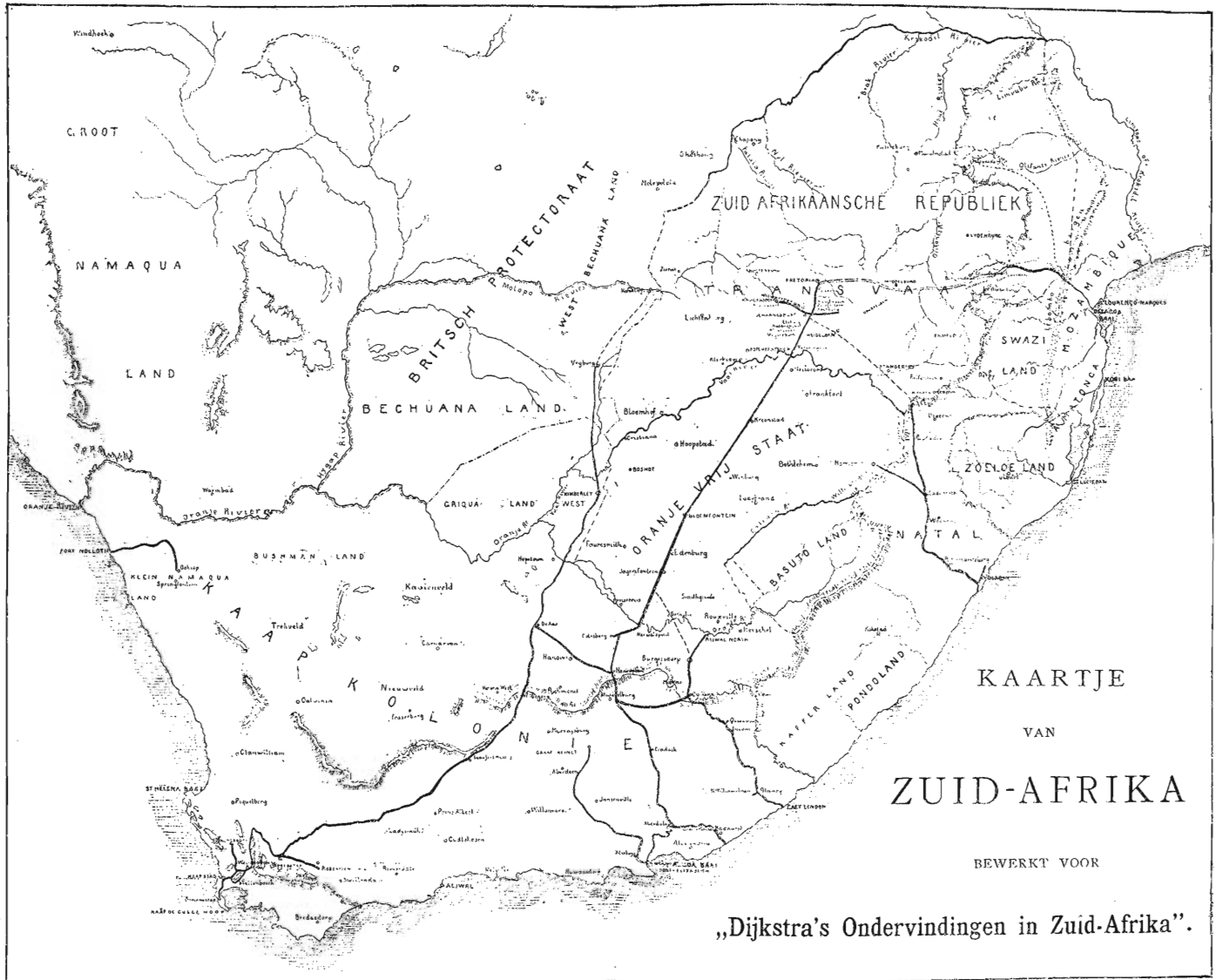
Daarbij kwam, dat zij aan de winst die de wagen-

makerij nog altijd opleverde, geene behoefte meer hadden, en het daarom plichtmatiger vonden om eens een ander die winsten te gunnen. Vader Weltink had niet minder dan *f* 180,000 nagelaten, waartoe ook de opbrengst van drie flinke en goed onderhouden huizen behoorde. Hun eigen woning wilden zij niet verkopen, maar den winkel zou men van de hand doen.

Er werden samen plannen gemaakt, en samen besluiten genomen en uitgevoerd. Op den verkoopdag bracht de winkel een flink bedrag op. Pieter Smelt was de koopman en dit verheugde Ferdinand zeer.

Veertien dagen later stonden Ferdinand en zijne vrouw reeds „gepakt en gezakt” om de reis naar Nederland te ondernemen.

EINDE.

„Dijkstra's Ondervindingen in Zuid-Afrika”.

De Geïllustreerde Werken

VAN

Kapitein MARRYAT.

De meest aanbevolen, meest boeiende en fraaiste boeken
voor onze Jongens.

Ieder deel bevat 12 platen, geteekend door JOS. SCHEIDEL
en JOHAN BRAAKENSIEK.

De *Portefeuille* noemt
deze boeken:

Gezonde en zeer gewilde
jongenslectuur. MARRYAT
was een onderhoudend ver-
teller, die nooit iets aan-
stootelijks schreef, maar
voortdurend wist te boeien.

Het *Handelsblad* zegt:

Geen dankbaarder werk
dan het schrijven van een
jongensboek. Kapitein MAR-
RYAT kan daarvan getui-
gen. Met gejuich worden
zijne boeken steeds begroet.
Slechts bewondering, geen
critiek wordt zijn deel.

MARRYAT veroudert niet
en blijft steeds even aan-
trekkelijk.

Recensie *Het Vaderland*.

	Ingenaaid.	Gebonden.
De Lotgevallen van Percival Keene. 6 ^e druk	f 1.50	f 1.90
De Zoon van den Strooper. 2 ^e druk	„ 1.50	„ 1.90
Snarley Yow of de Duivel op Zee. 2 ^e druk	„ 1.50	„ 1.90
Frank Mildmay, De Zeeofficier. 2 ^e druk.	„ 1.50	„ 1.90
Onder de Hottentotten. 4 ^e druk	„ 1.50	„ 1.90
Stuurman Flink of de Schipbreuk van „de Vrede”. 7 ^e druk	„ 1.50	„ 1.90
Ratlin de Zeeman. 2 ^e druk.	„ 1.50	„ 1.90
Japhet de Vondeling. 2 ^e druk	„ 1.50	„ 1.90
Het Spookschip of de Vliegende Hollander. 3 ^e druk. „	1.50	„ 1.90
Jack Rustig. 3 ^e druk.	„ 1.50	„ 1.90

 De bewerking geschiedde door GOEVERNEUR, JOHAN GRAM,
W. DEGENHARDT, e. a. In ieder deel zijn 10 à 12 prachtige
Platen en ± 300 pag. druks.

Geïllustreerde Werken van MARK TWAIN.

MARK TWAIN is de meest populaire schrijver in Amerika, en wordt door velen de grootste humorist van onzen tijd genoemd; al zijne werken, inzonderheid de vier navolgende jongensboeken tintelen van geest en vernuft. Betere boeken kunnen wij onzen jongens niet in handen geven.

De boeken van MARK TWAIN wemelen van leuke zetten, die ook ouderen met plezier kunnen lezen.

Algem. Handelsblad.

De Lotgevallen

VAN

TOM SAWYER.

Zesde herziene Druk.

Met Platen van JOHAN BRAAKENSIEK.

Zeker het geestigste Jongensboek dat ooit in eenige taal is verschenen.

Prijs ing. f 1.50; geb. f 1.90.

Mark Twain

— HET NIEUWSTE BOEK. —

De Reisavonturen van TOM SAWYER.

MET 30 FRAAIE PLATEN.

De Reisavonturen in den Luchtballon zijn allervermakelijkst en de vele illustraties dragen er veel toe bij het tot een verrukkelijk boek te maken.

Prijs ingenaaid f 1.50; gebonden f 1.90.

De Lotgevallen van HUCKLEBERRY FINN.

(Tom Sawyer's makker.)

Met 55 Platen. Prijs ingenaaid f 1.50; gebonden f 1.90.

PRINS EN BEDELKNAAP.

EEN VERHAAL VOOR JONGELIEDEN.

Met 50 Platen. Prijs ingenaaid f 1.50; gebonden f 1.90. Editie 1896.

